

HOAX

POZNÁMKA: v případě, že mají studenti k dispozici tablety/počítače/mobily s připojením na wi-fi, využije **pracovní list B** (tabulka předpovědí a tabulka obsahující možné hoaxy). V případě, že žáci připojení k internetu nemají, vytiskne učitel žákům **pracovní list A**. Pro tuto aktivitu je nutné, aby byl ve třídě počítač s připojením na internet a dataprojektor.

1. EVOKACE 5 min.

- Učitel vyzve žáky, aby se přihlásil ten, kdo má rád Coca-colu.
- Poté vyzve žáky, aby se přihlásil ten, kdo má rád Mentos.
- Následně rozdá **pracovní list A** (popř. promítne prezentaci). Již nyní upozorní žáky, aby sledovali zatím pouze první stranu pracovního listu a v žádném případě list neobraceli. Vyzve žáky, aby si přečetli facebookový příspěvek, po jeho přečtení učitel ověří, zda žáci všemu porozuměli (text je ve slovenštině). Poté proběhne pod vedením učitele diskuse – možné otázky: *Co si o příspěvku myslíte? Budete se nyní bát pít Coca-colu? Věříte této zprávě? Je v příspěvku něco, co podporuje jeho důvěryhodnost? Je v příspěvku něco, co ukazuje, že zpráva nemusí být pravdivá?* atd.

Studenti zřejmě sami pojmenují, že se jedná o hoax, poplašnou zprávu, pokud ne, učitel promítne na tabuli zdroj příspěvku, a doloží, že se jedná o hoax. Oznámi studentům cíl hodiny: žáci se naučí rozpoznat znaky hoaxy a naučí se, jak ověřovat, zda se o hoax jedná, nebo nikoliv)

Prosím, prezrite si obrázky, na ktorých uvidíte čo sa stane, keď zmixujete Coca Colu s MENTOS.
Opatrne s Colou !!!

To se mi líbí Okomentovat Sdílet

24/10/2006

zložky 'light', hlavne
Acesulfam K INS930
V spojení s Mentos cukríkmi- ich arómami,
V konečnom spojení vytvorí zlučeninú:
Ta9V4.
Táto látka vytvorí také množstvo plynu, ktoré vedie až k výbuchu

ZDROJ: www.hoax.cz – Při pití Coca-coly nejezte Mentos [online]. 2023 [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.hoax.cz/hoax/pri-piti-coca-coly-nejezte-mentos/>

2. Tabulka předpovědí 5 min.

- Učitel vyzve studenty k tomu, aby vyplnili první sloupec tabulky předpovědí. Žáci odhadují dle svých dosavadních zkušeností, zda jsou tvrzení v jednotlivých řádcích pravdivá, nebo ne. Důležité je, že musí být pravdivá celá, ne jenom jejich část. Učitel upozorní žáky ještě jednou, aby pracovní listy neobraceli.
- Žáci ve dvojicích srovnávají své odhady a diskutují o sporných bodech. Označí si puntíkem body, ve kterých se se sousedem liší.

odhad pravdivosti ano/ne	tvrzení	potvrzení pravdivosti ano/ne
	Hoaxy jsou poplašné zprávy šířené ústně.	NE
	Hoaxy vychází z důvěryhodných zdrojů.	NE
	Autor hoaxy často vyzývá k jeho šíření.	ANO
	Hoaxy často tvrdí, že obsahují tajné informace, které oficiální média zatajují.	ANO
	Hoaxy mohou obsahovat i opravdové prosby o pomoc, proto je dobré je šířit.	NE

3. Práce s textem 10 min.

(pokud mají studenti přístup k internetu, čtou text zde: <https://www.hoax.cz/hoax/co-je-to-hoax>, učitel tak zbytečně netiskne materiály + žáci poznávají stránku www.hoax.cz)

- Učitel vyzve žáky, aby si přečetli text definující hoaxy. Na jeho základě žáci vyplní třetí sloupek tabulky – tedy zaznamenají, zda je daný výrok v tabulce skutečně pravdivý, či ne.
- Studenti ve dvojici sdílí, ve kterých bodech se mýlili a kde měli pravdu.
- Společně s učitelem třída jednotlivé body projde. Učitel dbá na to, aby žáci přesně argumentovali, proč je daný výrok pravdivý/lživý (ideální je doložit na úryvku z textu).

Text: Co je to hoax

Anglické slovo **HOAX** [:houks:] v překladu znamená: Falešnou zprávu, Mystifikaci, Novinářskou kachnu, Podvod, Poplašnou zprávu, Výmysl, Žert, Kanadský žertík. V počátcích internetu se nejčastěji šířily poplašné zprávy (hoaxy), které varovaly před údajně velmi nebezpečným počítačovým virem. Jak začaly počítače pronikat do běžného života, přenesly se do tohoto prostoru i fámy, drby, žertíky, které dříve kolovaly například ústně.

Jak HOAX poznáme

Typický text poplašné zprávy obsahuje většinou tyto body:

- **Snaží se přesvědčit svojí důležitostí**
Šokující informace, nové nebezpečí, naléhavá pomoc...
- **Důvěryhodné zdroje varují**
Ve většině případů se pisatel poplašné zprávy snaží přesvědčit, že varování přišlo od důvěryhodných zdrojů („FBI varuje...“, „Microsoft upozorňuje“, „Zdravotnická organizace zjistila“ atd.)
- **Nebo naopak tajná informace unikla**
Údajná informace, o které oficiální média mlčí a nesmí se o ní mluvit, ale autor zprávy ji objevil a vyzývá k jejímu sdílení.
- **Výzva k dalšímu rozeslání**
Tento bod HOAX téměř vždy obsahuje! Je takovým hnacím motorem pro další šíření. Mnoho

nezkušených uživatelů se nechá zprávou napálit a bez přemýšlení výzvu uposlechnou. Právě proto se tyto nesmysly lavinovitě šíří.

Jako hoax můžeme také označit šířenou zprávu, která obsahuje nepřesné, zkreslující informace, účelově upravené polopравdy nebo směsku polopравd a lží.

V praxi můžeme použít následující pravidlo:

Jestliže zpráva obsahuje výzvu k hromadnému rozeslání na další adresy, je to podezřelá a s největší pravděpodobností HOAX. Občas to také může být původně opravdová prosba o pomoc, ale i ty svého největšího šíření dosáhnou v době, kdy jsou již neaktuální.

Hoaxy mohou obsahovat varování před smyšlenými viry a různými útoky na počítač, popis jiného nereálného nebezpečí, falešné prosby o pomoc, fámy o mobilních telefonech, různé petice a výzvy, pyramidové hry či dopisy štěstí.

ZDROJ: Co je to hoax [online]. 2023 [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.hoax.cz/hoax/co-je-to-hoax>

Práce se stránkou www.hoax.cz 10 min.

- Učitel vyzve studenty, aby si přečetli tvrzení v tabulce č. 1 a opět odhadli, zda se jedná o hoax, či je informace pravdivá. **1 min.**
- Učitel jim ukáže stránku www.hoax.cz, která obsahuje databázi hoaxů. Ukáže jim, jak lze přes rychlé vyhledávání podle klíčového slova vyhledat, zda je daná informace hoaxem. Pokud se v databázi nenachází, může být informace pravdivá, je však třeba to ještě ověřit vyhledáváním na internetu (např. www.google.com). Pokud mají žáci připojení k internetu, vyhledávají a ověřují tvrzení v databázi sami. Pokud připojení nemají, učitel vyhledává na základě pokynů žáků a výsledky promítá na tabuli **9 min.**

4. Ověřte následující informace. Jedná se o hoaxy?

odhad pravdivosti ano/ne	tvrzení	potvrzení pravdivosti ano/ne
	Maso ryby pangasia obsahuje jedovaté látky z řeky Mekong, je proto zdravotní hrozbou.	hoax
	Některé vonné svíčky mohou škodit zdraví. Při jejich spalování se uvolňuje karcinogenní benzen a jiné škodlivé látky.	pravda
	Mlékárenské firmy mohou mléko v tetrapaku až pětkrát převařit a dát ho znovu do prodeje.	hoax
	Většina mořských ryb v sobě má mikroplasty pocházející z plastového odpadu, který znečišťuje oceány.	pravda
	Gumoví medvídci Haribo obsahují rakovino-tvorné „éčko“ E 123.	hoax
	Celní služba v Chorvatsku zachytila pomeranče z Libie, které byly postříkány krví s HIV.	hoax
	V oblečení ze Zary a Primarku se našly vzkazy dělníků z továren upozorňující na jejich špatné pracovní podmínky.	pravda

Diskuse 5 min.

V čem jsou hoaxy nebezpečné? Proč někdo hoaxy vytváří?
 S jakým cílem mohl být vytvořen hoax o Coca-cola a Mentos?
 Jak hoax poznáme?

Jaké typické znaky hoaxu obsahuje hoax o Coca-cole a Mentos?

Jsou pro hoaxy typické nějaké grafické prostředky?

Jak reagovat, když hoax vidíme?

V čem hoax škodí: <https://www.hoax.cz/hoax/cim-hoax-skodi>

Jak reagovat na hoax: rozhodně nepřeposílat, nereagovat na něj, je také možné slušně odpovědět pouze odesílateli a upozornit ho, že zpráva, kterou vám poslal, je HOAX, lze též upozornit na databázi rozšířených řetězových zpráv na www.hoax.cz

REFLEXE 10 min.

5. Tvorba vlastního hoaxu (pokud se předchozí fáze protáhne, lze zadat i jako domácí úkol)

Na základě získaných informací vytvořte vlastní hoax na jedno z témat (poté sdílení ve dvojicích/ve třídě);

- nebezpečná potravina
- falešná prosba o pomoc
- varování před počítačovými viry

Další možnost práce: Vyzvěte studenty, aby vytvořili post pro své přátele na Instagramu varující před hoaxy.